

De geldboom van Jesse Klaver en Lodewijk Asscher

Posted on 12 december 2020 by Sander Boon

Jesse Klaver van GroenLinks en Lodewijk Asscher van de PvdA hebben een geldboom ontdekt. Klaver stelt voor om iedere jong volwassene in Nederland vanaf 18 jaar [€10.000,-](#) op zijn of haar bankrekening te storten. Het is bedoeld om te investeren in een studie of eigen bedrijf. Na interne kritiek heeft hij de spelregels aangescherpt. Het geld is pas vanaf de leeftijd van 23 jaar vrij opneembaar. Klaver wil het geld vandaan halen bij rijke mensen, via een miljonairstaks.

Asscher maakt het nog [bonter](#). Hij heeft een grootse visie waarin de overheid alle werkloosheid oplost. Werkloosheid is namelijk niet prettig en de samenleving heeft er verder ook alleen maar last van. Hij pleit ervoor dat de overheid elke werkloze gaat voorzien van een baan, betaald door de overheid. Het is in zijn ogen geen gesubsidieerde baan, maar een echte baan, omdat er nu eenmaal veel vacatures zijn en ook veel werkgelegenheid is te vinden in bijvoorbeeld de zorg.

De tijdgeest verandert

Hoe radicaal bovenstaande plannen ook zijn, ze gaan geheel mee in de tijdgeest. Twee weken geleden stond in *Wynia's Week* een artikel van [Roland Tichy](#), waarin hij er voor pleitte dat Duitsland maar gewoon mee moest bewegen in de richting van het maken van schulden. Want als het land dat niet zou doen, dan zouden andere Europese landen dat wel doen. Waarom niet gewoon meeprofitieren van deze schuldenunie?

Het interessante is dat de bedenkers van deze mooie plannen zich totaal niet lijken te bekommeren om de financiering ervan. Het geld kan gewoon worden opgehaald bij degenen die er teveel van hebben en anders kan het gewoon worden geleend op de markt of worden gedrukt door de centrale bank. Het lijkt wel een sprookje. Vroeger moest er nog hard worden gewerkt en gespaard om een luxere levensstijl te kunnen permitteren. Want zoveel geld uitgeven aan mooi zaken is natuurlijk gewoon luxe. Waar komt dat geld allemaal vandaan?

Opkomst van de technocratie

Begin dit jaar [schreef](#) ik over het mechanisme achter de schuldeneconomie en de steeds meer op elkaar gelijkende ideeën van de klassieke middenpartijen. Leidend hierin is de door overheden, centrale banken en commerciële partijen bekookte deregulering van financiële markten in de jaren tachtig en negentig. Er ontstond een steeds inniger publiek-private vervlechting van overheidsbureaucratie en financiële markten.

Bij gebrek aan een alternatieve maatschappelijke richting verzonnen sociaal-democraten ('Derde Weg'), christen-democraten ('Compassionate Conservatism') en sociaal-liberalen ('Neoliberalisme') elk hun eigen verhaal. Het had echter nog maar weinig binding met hun oorspronkelijke politieke idealen. Uiteindelijk bleef alleen nog technocratisch bestuur over.

De laatste 20 jaar regeert in Nederland dan ook de 'regeerakkoord partij'. Deze 'partij' heeft een werkwijze die strookt met die van de founding father van de Europese Unie, [Jean Monnet](#). Het adagium van deze technocraat was dat elke crisis met open armen moet worden ontvangen, omdat de EU er hechter uit komt. Nederland gaat hier altijd in mee. Deze technocratische manier van besturen is [niet](#)

[ongevaarlijk](#), zoals blijkt uit de toeslagenaffaire bij de belastingdienst.

Nieuwe crisis, nieuwe kansen

Nu dient zich een nieuwe crisis aan. Een waar technocraten van gaan smullen. De lockdowns slaan namelijk een groot gat in de economie. En dat moet worden opgevuld. Tot nu toe is de ECB bereid geweest om de oplopende begrotingstekorten te financieren met hun opkoopprogramma's. Er worden inmiddels echter zo veel leningen door de ECB opgekocht, dat de handel in staatsleningen dreigt stil te vallen. Er is [bijna geen markt meer](#) over.

Op de langere termijn is dit niet houdbaar, men is dus naarstig op zoek naar een betere oplossing. Hiervoor moet de EU werk maken van een grotere en minder gefragmenteerde Europese kapitaalmarkt. Dit kan worden bereikt door invoering van eurobonds, een bankenunie en een kapitaalmarktunie.

Maatregelen achter de schermen

Achter schermen bouwt de technocratie dan ook gestaag verder aan dit project. Op het vlak van de bankenunie is er vorige maand een [belangrijke stap](#) gezet. Er liggen nu afspraken om tot een betere afwikkeling te komen van slechte bankleningen. Die zouden namelijk snel tot bankfaillissementen kunnen leiden omdat die er sinds de kredietcrisis al zo slecht voor staan.

Als de stroppenpot voor banken (Single Resolution Fund) leeg raakt, zal gebruik worden gemaakt van geld uit het European Stability Mechanism (ESM). Dit is de stroppenpot voor overheden, gegarandeerd door overheden. Er is dus gekozen voor een impliciete garantie van banken door overheden (lees: belastingbetalers) via het EMS.

Deze stap is belangrijk nu de slechte schulden op de balans van Europese banken oplopen. De ECB gaat in het slechtste scenario uit van een bedrag van [€1400,- miljard](#). Omdat de meeste van deze slechte schulden neer zullen slaan in Zuid-Europese landen, was het lastig om tot aanpassing van het ESM-verdrag te komen. Onder druk wordt echter alles vloeibaar. Slechte schulden zijn voor de hele banksector een probleem. Omdat banken veel staatsleningen op de balans hebben staan, zou het snel kunnen leiden tot een nieuwe eurocrisis. De zogenaamde bank-overheid doom-loop.

Laatste verzet?

Op het gebied van eurobonds en daarmee de kapitaalmarktunie leek er sprake te zijn van een flinke hobbel. Het afgelopen juli moeizaam overeengekomen herstellfonds voor hard door corona getroffen landen werd bedreigd door een veto van Polen en Hongarije. In hetzelfde akkoord staat namelijk dat landen die in aanmerking komen voor geld uit het fonds moeten voldoen aan 'respect voor de rechtsstaat'.

Deze toets was door het EU-Parlement aangescherpt, zeer tegen de zin van de twee weigeraars. Daarmee liep de introductie van de *de facto* eurobonds gevaar, want het is de eerste keer dat Europese landen gezamenlijk de kapitaalmarkt op gaan om het fonds te vullen. Toch zijn Polen en Hongarije te elfder ure [overstag](#) gegaan. De verlokkingen van het gratis geld waren voor hen te aantrekkelijk. De twee landen zijn afgelopen jaren natuurlijk al flink verslaafd geraakt aan Europese subsidies. Daar hebben ze ook nu geen nee tegen gezegd. En dat is jammer.

Winnaars en verliezers

Het economische gat dat door de draconische lockdowns is ontstaan zal de komende jaren door overheden via fiscale stimulering worden opgevuld. Het zal in eerste instantie worden gefinancierd door de ECB. Als de technocratie erin slaagt om te komen tot eurobonds, een bankenunie en een kapitaalmarktunie zal de financiële sector het stokje over kunnen nemen. Van echte marktwerking is natuurlijk geen sprake, want de risico's worden gedekt door de belastingbetaler.

Wat overeind blijft is dat de Jesse Klavers en Lodewijk Asschers van deze tijd in hun handen kunnen wrijven. En inmiddels is ook de VVD helemaal afgestapt van een liberale koers die uitgaat van marktprincipes. Deze voormalig liberale partij schuift in haar [verkiezingsprogramma](#) opzichtig verder naar links. De overheid gaat richting geven aan economie en maatschappij en zal werk gaan maken van de '[Green Deal](#)'. Daarmee gaat ze oordelen over winnaars en verliezers. Overigens kan het sprookje ook zomaar snel uit zijn, als het kapitaal vlucht uit deze dystopie.